

JAPONSKA SPREJELA POLOVICO PREDLOGA.

Se udeležijo konferenci o razoroženju, molči pa o problemih Pacifika in daljnega vzhoda.

KONFERENCA JE ZDAJ GOTOVA STVAR.

London, 15. jul. — Iz japonskih diplomatskih virov se je danes izvedelo, da hoče japonska vlada prej vedeti vse podrobnosti, katere namerava Amerika predložiti konferenci v Washingtonu glede problemov Pacifika in daljnega vzhoda, predno sprejme tozadevni Hardingov predlog. V ta namen je Japonska brzojavila "gotova vprašanja" v Washingtonu in dokler ne dobi odgovora, ne stori nobene akcije.

Dalje se je izvedelo, da je Anglija nasprotna, da bi se Francija in Italija udeležili konference o pacifičnih problemih, ki se direktno ne tičejo njih. Anglija smatra, da problem Pacifika in daljnega vzhoda se tičejo nje. Amerike in Japonske in te tri veljajo naj jih same rešijo.

Washington, D. C., 15. jul. — Japonska je formalno obvestila Združene države, da se udeležijo konference glede razoroženja — in to je vse. Glede razprave o problemih Pacifika in daljnega vzhoda ni Japonska priprljena na besedice. Najbrž si je pridržala odgovor, dokler japonski državni doobra ne pretečejo dotični del predloga, ali pa morda sploh ne maha, da bi se razpravljalo o problemih, ki so za japonsko imperijo, liste vprašanje eksistence.

Ker so vse dalje odgovorile, da se strinjajo s predlogom za klicanje razorožitvene konference, je zdaj konferenca gotova stvar in Harding bo izdelal primerni formalni poziv na povabljenost države, da imenujejo delegate in se zedinijo glede datuma, kdaj se konferenca odpre. Japonska je sicer vrgla poleno, ker je sprejela le polovico predloga in se še ni izjavila, dali je pri volji razpravljati o vprašanjih Pacifika.

Kaj stori Harding v pričo polovičnega odgovora Japonske, se še ne ve; morda pošlje drugo noto, zahtevajoč natančnega pojasnila, ali pa prezre vso stvar v upanju, da se Japonska sama še premisli in sprejme ves predlog.

SOLIDARNOST MED STAVBINSKIMI PODJETNIKI V PHILADELFIJI JE PRIČELA POKATI.

Philadelphia, Pa. — Skupina stavbinskih podjetnikov se je odtrgala od organizacije stavbinskih podjetnikov in je podpisala pogodbo z organizacijo ometatev in cementnih delavcev. Po pogodbi je medza za šestnajst centov na uro višja, kot so jo ponudili stavbinski podjetniki, ki se ogrevajo za odprto delavnico.

Veliko neodvisnih stavbinskih podjetnikov, ki ne pripadajo k organizaciji stavbinskih podjetnikov, je podpisalo pogodbo z organiziranimi stavbinskimi delavci. Na stavbiščih, na katerih grade ti podjetniki, je živahno življenje.

POSLEDICE PROHIBICIJE.

Chicago, Ill. — Od kar ljudje ne morejo več dobiti piva in vina, se poslužujejo vsakega strupa, ki prihaja na trg kot žganje. Posledica je, da so trije zopet umrli, četrti je pa težko bolan in zdravniški dvomijo, da okreva. V nekem tihotapskem biroju v notranjem delu mesta so kupili steklenico "žganja", ki se je izkazal kot pravi strup.

Mrtvi so: Thomas Barrett, star 26 let; Michael Ward, star 35 let, in Thomas Coffey, star 60 let.

V bolnišnico so jih pripeljali že žive. Žganje so pili vsi večerji in v nekem železniškem skladišču. Kmalu po zavžitju žganja so zbeželi.

TRETI KONGRES TRETJE INTERNACIONALE V MOSKVI ZAKLJUČEN.

Riga, 15. jul. — Brezlična depeša iz Moskve sporoča, da je bil tretji kongres tretje internacionale zaključen v sredo 13. julija. Kongres komunistične strokovne internacionale se še vrti.

PROIZVAJANJE STRELIVA MORA PRENEHATI.

Tako zahtevajo ameriški strojniki v predlogu kovinarjem.

EVROPSKI VODITELJI SE STREINJAVO.

Washington, D. C., 15. jul. — (Fed. Press). — Na agendni konferenci Mednarodne zveze kovinarjev, ki se odpre v Lucernu, Švica, dne 8. avgusta, je predlog unije strojnikov v Združenih državah in Kanadi, da se izdelajo načrti za ustavljanje proizvodnje municije za vojne.

William H. Johnston, predsednik unije strojnikov, ki se je mudil v Evropi nekaj tednov, je v ta namen obiskal glavni stan kovinarske organizacije v Bernu in konferiral z voditelji o načrtih za prenehanje izdelovanja streliva.

Mednarodna zveza kovinarjev, ki vključuje delavce v tovarnah za izdelovanje streliva v vseh ameriških in evropskih državah, izvzemši Rusijo, šteje več milijonov članov. Voditelji zveze se strinjajo s predlogom ameriških strojnikov — je dejal Johnston — in ga bodo zagovarjali na konferenci Ameriške unije strojnikov, ki se bo odprla v sredo 13. julija.

DELAVCI ZNAJO BRANITI SVOJE PRAVICE.

Chicago, Ill. — Lesni tvrdki Sack in Johnson in F. O. Bowman kompanija sta znižala medzo od ure od \$1.10 na 80 centov na uro in ob enem proglasili "odprto delavnico." Tvrdki izdelujeta stavbinski material.

Tesarski delavci so na vseh stavbah takoj zapustili delo, ko je dospel material od omenjenih tvrdki na stavbišče. To so izvršili samostojno, kajti odborniki jih niso pozvali na stavko, čeprav je v pravilih organizacij stavbinskih delavcev zapisano, da se ne sme uporabiti material na stavbah, ki so ga izdelali neorganizirani delavci.

KDOR NE PLAČA OSEBNEGA DAVKA, NE MORE POSTATI DEŽAVLJAN.

San Francisco, Cal. — Zvezni okrožni sodnik W. W. Morrow naznanja, da po prvem avgustu ne da nobenemu tujcemcu več državljanstva, ki se ni registriral in plačal osebnega davka po novem kalifornijskem zakonu. Po tem datumu bo lahko vsak tujecemec tudi aretiran, ki ni ugodil postavi. Japonci in Kitajci se bojujejo proti temu zakonu, češ da je v protislovju s pogodbami njih dežel. Oni odklanjajo registracijo.

LETALO JE PADLO, STIRJE MRTLVI.

Oakland, Cal. — Letalo, izdelano v tovarni tvrdke Jacuzzi Bros., je padlo dol. Ubil se je pilot s tremi pasažirji vred.

Letalo je prišlo goriti, ko se je nahajalo v zraku. Pri padcu je padlo na vodilno žico, po kateri je tekel silen električni tok. Vsi štirje so zoreli.

POSTNINA ZA EKSPRESNA PISMA SE POVIŠA.

Washington, D. C. — Poština za ekspresna pisma (special delivery) se povisa od deset na pet in dvajset centov. Glavni poštar Hays meni, da ljudstvo rado plača povisano pristojbino za boljše službo.

NEWYORŠKA BANKA BO TOŽILA RUSIJO.

National City Bank zahteva milijon dolarjev odškodnine za "zaplenjeno" lastnino v Petrogradu.

IZGINJENA RUSKA PARNIKA STA NAJDENA.

New York, N. Y. — Iz avtentičnih virov se doznava, da namerava Narodna mestna banka (National City Bank) tožiti Charlesa Rechta, pravnega zastopnika ruskega sovjetskega zastopnika Martensa, za milijon dolarjev odškodnine zaradi zaplenjene lastnine banke v Petrogradu.

Kolikor je znano, miali banka uročiti tožbo za omenjeno odškodnino v slučaju, ako sodišče prisodi dva ruska parnika, ki se nahajata v ameriških vodah, ruski sovjetski vladi. Sovjetska Rusija do danes še nima nobene lastnine v Ameriki, zato bi bila vsaka tožba za odškodnino smešna; ampak zdaj, ko teče proces zaradi omenjenih dveh parnikov, pride mogoče prva prilika, da bodo sovjeti imeli dva parnika v Ameriki in tedaj planejo bankirji s tožbami po teh ladjah.

Parnika — "Tobolok" in "Penza" — katere je "ruski poslanik" Bahmetijev zasegel po svojih agentih v Havani in prodal neki "ruski" družbi v New Yorku, se zdaj nahajata v Robinsonovem suhem doku v Brooklynu, in sicer sta v rokah zvezne vlade, ki ju obdrži toliko časa, dokler sodišče ne izreče sodbe, kdo je pravi gospodar ladij. Charles Recht, ki iz za odhoda Martensa zastopa interese Sovjetske Rusije, je zatožil dotično "rusko družbo", da mora izročiti parnika ruski sovjetski vladi. Tožba je bila uložena pri mornariškem oddelku zveznega sodišča v New Yorku zadnji teden, toda minulo soboto sta parnika nepričakovano izginila in zvezna policija ju je zastoj iakala dva dni. Šele v ponedeljek sta bila najdena v Brooklynu in zdaj sta pod kontrolo sodišča.

Recht pravi, da ne ve ničesar o nameravi tožbi Narodne mestne banke za odškodnino. Dejal pa je, da je sovjetska vlada že dolgo časa pripravljena pogajati se zaradi dotične zasežene lastnine v Petrogradu, toda ameriški bankirji nečejo nič slišati o kakršnih pogajanjih. Recht je zadnji tork obvestil družbo Pierre-Marquette Line, da jo bo v imenu Sovjetske Rusije tožil za parnik "Bogdaj", drugo rusko ladjo, katero so ruski protirevolucionarji v Ameriki ukradli in prodali omenjeni družbi.

Proces zaradi gori navedenih dveh parnikov v New Yorku je zanimiv, ker bo pokazal, kakšen status pravzaprav ima "poslanik" Bahmetijev v Washingtonu. Bahmetijev je poklican kot priča, da pove pred sodiščem, s kakšnimi pravicami si je prilastil ladij ter ju prodal. Pričati pa ne more kot "poslanik", ako ne dobi od državnega tajnika posebne poverilnice, da je res poslanik tuje države. Recht je brzojavil Hughesu, da ne sme dati Bahmetijevu poverilnice, kajti to bi bila blamaža, ker Bahmetijev ni še tri leta in pol noben poslanik. Zainteresirani krogi so zdaj radovedni, kaj stori Hughes in kako se bo Bahmetijev izmotal iz te štrme. Ako Bahmetijev ne dobi poverilnice, tedaj bo to dokaz, da ga ameriška vlada uradno ne smatra več poslanikom Rusije in s tem bo odpravilo njegovi karjeri v Washingtonu; če pa nastopi kot poslanik, bo moral odgovoriti na dolgo vrsto zelo košljivih in mučnih vprašanj, ki mu jih zastavi tožiteljstvo, katero vlado namreč zastopa, kje je tista vlada, kdaj ga je tista njegova vlada pooblastila, da sme prodajati lastnino Rusije privatnim družbam itd.

OLJNI BARONI KUHAJO NOVO VSTAJO PROTI VLADI V MEHIKI.

Mexico City, Mehika, 15. jul. — Vojni department naznanja, da sta generala Herrera in Chao organizirala vojaško revolto v Tampicu proti vladi. Omenjena poveljnika imata vodstvo čet, katerih glavni poveljnik je general Manuel Pelaez, ki se je dal časa muditi v Združenih državah, toda včeraj se je vrnil v Mexico City in je bil takoj aretiran. Pelaez je bil za časa Carranza zvesti sluga ameriških oljnih interesov in je vodil kronično vstajo proti mehiški vladi.

ČE NI ZAVEDNOSTI, ZMAGUJE LIZUNSTVO.

SEDEM PODRUŽNIC KOMPANIJSKE UNIJE SE JE ŽE IZREKLO ZA ZNIZANJE MEZDE.

Ostnočelenskiška družba se lahko smehlja, ker lahko doseže svoj namen.

New York, N. Y. — Kjer ni med delavci zavednosti, se zastoj pričakuje, da se delavske razmere obrnejo na bolje. To se je zopet pokazalo pri Interborough Rapid Transit kompaniji, ki je sedem od štiri in trideset podružnic "Bratovščine" glasovalo, da se zniža medza, dasiravno je pogodba še veljavna do prvega januarja, in je P. J. Connelly, predsednik "Bratovščine" izjavil, da tudi ostalih sedem in dvajset podružnic glasuje tako kot prvih sedem.

Kompanija zahteva, da se medza zniža za deset odstotkov in znižanje stopi v veljavo dne 24. julija.

Uslužbenec v Brooklyn Rapid Transit kompaniji so še bolj ponizni, kajti odglasovali so že, da se medza zniža približno za petnajst odstotkov in da znižanje stopi v veljavo dne 6. avgusta. Ravnateljstvo pa izjavlja, da upa, da istega dne zopet vpostavi deseturni delavnik. Pri tej kompaniji ne bodo prizadeti zaradi znižanja medze motorniki, ker so člani "Bratovščine" železniških strojevodij, in ker pogodba s to organizacijo poteka šele s prvim januarjem. Pogodba seveda prav nič več ne drži, kot pogodba, ki jo ima Interborough Rapid Transit kompanija s svojo kompanijsko unijo. Razlika je mogoče v tem, da se zdi Brooklyn Rapid Transit kompaniji, da mora bolj vpostevati pogodbo s pravo delavsko unijo.

Da so motorniki pri Brooklyn Rapid Transit kompaniji člani organizacije železniških strojevodij, prihaja odtod, da so vozile vlake lokomotive, ko se ni bil uveden električni obrat na cestnih železnicah.

Pri Interborough Rapid Transit kompaniji bo prizadetih petnajst tisoč uslužbencev in zdi se, da pridejo na vrsto tudi uslužbenec pri New York Railways kompaniji, ki bo izvedeno znižanje medze pri Interborough Rapid Transit kompaniji. Prizadetih bo pet tisoč delavcev.

Tako delavci ustvarjajo sami slabe življenske razmere zase in za svoje družine, ker se organizirajo v kompanijskih unijah, mesto da se organizirajo v pravi delavski organizaciji, ki se ravna po geslu: če se enemu izmed bratov godi krivica, se godi krivica vsem.

Velika industrijska kriza na Švedskem.

Stockholm, 15. jul. — Velika depresija je zavladala v glavnih švedskih industrijah in na stotine delavcev je brez dela in za službo. Obrat železarske industrije je padel za 70 odstotkov. Ravno tako je v lesni industriji, ki je ena najvažnejših v Škandnaviji. Velike parne žage počivajo.

AKUTNA DELAVSKA KRIZA NA JAPONSKEM

Stavkarji še drže zasežene ladje v dveh mestih; vlada je poslala šandarje.

DELAVCI OBRATUJEJO LADJEDELNICE S ŠESTURNIM DELAVNIKOM.

London, 15. jul. — Današnje brzojavno poročilo iz Tokija se glasi, da so ladjedelnice delavci v Kobeju, ki so se zadnje sredo polastili dveh ladjedelnice, ustanovili industrijsko komisijo, ki ima obratovati ladjenice s šesturnim delavnikom. Voditelji delavcev pravijo, da bodo v šestih urah napravili ravno toliko dela kakor so prej v desetih urah. — Vlada namerava oklicati vojno stanje v Kobeju in poslati tja vojaške čete.

Kobe, Japonska, 15. jul. — Delavski položaj tukaj je zelo akuten. Delavci, ki so v sredo okupirali ladjenice v Kavaški in Mitsubisi, so se gospodarji napravili ne puste nikogar blizu, kdor nima posebnega plemenega dovoljenja od delavskega odbora; edino pismarnikemu štabu in inženirjem je dovoljeno, da smejo iti ven in noter.

Pri okupiranju ladjeničnih ploskij je bilo nekaj policistov ranjenih. Dosti odpora ni bilo nampram mogočni masi stavkarjev, ki so se navalili na doko v polnem številu.

Ladjenice Mitsubisi počiva že deset dni. Delavsko stavkovno gibanje je v teku tudi v tovarnah tukajšnje Dunlop družbe in v tovarnah za izdelovanje mila, ki so lastnina tvrdke Lever Bratje.

Tukajšnje oblasti so pasivne in do zdaj še niso poskušale vzeti okupirane ladjenice delavcem s silo. Prišla pa je majhna četa šandarjev v ladjenico Kavaški in bližnjega garnizijskega mesta Himeji. — Delavci so zavrgli vsako posredovanje s izjavo, da boja ne bo prej konce, dokler vodstvo ladjenice ne povisa medze in privoli v osemurni delavnik.

173 POLJSKIH ŽIDOV VRNJE NIH IZ BOSTONA.

Boston, 15. jul. — 173 poljskih židov, ki so dospeli sem s parnikom "Lituanija," bo takoj deportiranih po odloku naseljenjskih oblasti, kajti kvota poljskih imigrantov je že v juniju pokrila julij in avgust.

Zopet trije mrtvi in 40 ranjenih v Belfastu.

London, 15. jul. — Izgredi med ulstrskimi ekstremisti in sinfajnovci v Belfastu (severna Irsko) se nadaljujejo. Sredi so bili trije ubiti in 40 ranjenih.

Irski vodja zadovoljen s prvim mirovnim sestankom.

London, 15. jul. — Eamon de Valera, predsednik irske republike, se je včeraj popoldne razgovarjal dve uri s ministrskim predsednikom Lloydom Georgem v zaprti sobi. Po končani konferenci je izjavil Valera, da se je pogovor sukal okrog definitivnih propozicij glede bodoče Irke in da je on zadovoljen s izidom prvega sestanka. O podrobnostih ni hotel govoriti. Danes zjutraj se je nadaljevala konferenca. — Medtem ko sta Valera in George konferirala, je bilo zunaj pred palačo zbranih okrog 50,000 Ircev, ki so prepevali sinfajnovske pesmi in tupetali s klefali na tleh in prebirali jagode na molkih. Ko se je Valera vrnil iz palače, ga je množica pozdravila s vihrajočimi republikanskimi zastavami.

ČREME.

Chicago in okolice: V nedeljo jasno. Lahki severovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 79, najnižja 74. Sonce hdi ob 5:28, zaide ob 8:24.

RUDARSKI ODBORNIKI DALI MESEČNO PLAČO BREZPO. SELNIM RUDARJEM.

Indianapolis, Ind. — Več ko sto odborikov United Mine Workers of America je poklonilo vse svoje mesečne plače za julij skladu za brezposelne rudarje. Sklad je vsled tega ohogel za več tisoč dolarjev, ker samo predsednik Lewis prejema \$666.66 mesečno, podpredsednik Murray in tajnik Green pa po \$583.33. Domneva se, da je 150,000 premogarjev brez dela.

ORGANIZACIJE SO ODKLONILE PAST.

PODJETNIKI SO SANJALI, DA SI DELAVCI DAJO SAMI ZAN. KO OKOLI VRATU.

Stavka stavbinskih delavcev v San Francisco se nadaljuje.

San Francisco, Cal. (Federated Press). — Past, ki so jo nastavili stavbinski podjetniki delavcem, se ni obnesla, čeprav so tudi nekateri zastopniki delavstva v Stavbinskem delavskem svetu pričakovali, da pojdejo delavci slono vanjo, ker so dolgo časa brez dela in žive v pomanjkanju in potrebi. Več stavbinskih strok je direktno odklonilo predlog trgovske zbornice, po katerem se medza zniža za sedem in pol odstotkov in dovoljuje stavbinskim podjetnikom, da lahko nastavijo tudi neorganizirane delavce.

Med organizacijami, ki so z veliko večino odklonile podjetniški predlog, sta dve podružnici organizacije tesarskih delavcev in hanih delavcev, organizacija železnostavbinskih delavcev, električarjev itd.

Za podjetniški načrt je agitiral P. H. McCarthy, predsednik Stavbinskega delavskega sveta in trideset let član organizacije tesarskih delavcev. Če je razumel glasovanje v njegovi lastni organizaciji, tedaj bo McCarthy podal rezignacijo.

Po tem glasovanju, ki je zelo slabo izpadlo za podjetnike in tiste delavske zaupnike, ki z enim očiom ljubkujejo s podjetniki, z drugim pa z delavci, je Athol McBean, predsednik industrijskega komiteja trgovske zbornice, izjavil, da bo komitej poslušal navete delavskih strokovnih organizacij, toda vsak načrt mora vključevati "ameriški načrt." Da ga o dobre podjetniki. McBeanove besede govore, da so podjetniki ravno tako trmoglavi, kot so bili, predno so delavske strokovne organizacije odklonile ponujano past.

"Delavski list 'Rank and File' je prvi odkril, kako nameravajo McCarthy in nekateri drugi zastopniki organizacije tesarskih delavcev zavesti delavce, da glasujejo za sužnost. To odkritje je pomagalo, da se izdajstvo ni obneslo in da je delavstvo odklonilo kompromisni predlog, ki ni nič drugega kot priznanje "odprte delavnice."

Kako izdajalski in usodepoln je ta "ameriški načrt" za delavce, naj služi njegovo lastno besedilo v dokaz.

"Priznamo principe 'ameriškega načrta.' Dovolite pojasniti, kaj to pomeni, da ne bo po tem nesporazuma.

"Pravica do iskanja dela ne sili delavca, da mora biti član delavske organizacije, da dobi delo. "Ne pomeni sovraštosti nampram delavskim unijam, če so poštene in se pravilno vodijo; ravno tako ne pomeni, da se delavske organizacije uničijo, da ne morejo izvrševati svojih postavnih funkcij.

"Pomeni, da podjetnik najme delavca po svoji želji, ne glede na to, če je organiziran ali ne.

"Ne prizna pravice kateremukoli človeku ali društvu, da vama kateremukoli človeku pravico do dela.

(Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.00 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$8.00 per year.



Datum v obljepu n. pr. (Junija 30-31) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem poteklo naročnina. Posrvite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DELAVCI IN OBČINSKE VOLITVE.

Mnogo delavcev meni, da občinske volitve niso važne in da je vseeno, kdo je izvoljen županom in občinskimi svetovalcem. Ta malomarnost pa povzroča, da so izvoljeni v občinske zastope kandidati, o katerih je znano, da so ob vsaki priliki pri volji napraviti uslugo privatnim interesom. To se je pokazalo posebno jasno ob času vsake stavke.

Zborovalna in govorniška svoboda sta neprecenljive vrednosti za delavce ob času stavke. Če so izvoljeni občinskimi svetovalcem možje, katerim je želja privatnih interesov ukaz, tedaj doživimo, da občinski zastop sprejme odredbe, ki omejujejo zborovalno in govorniško svobodo in ki so v protislovju z ustavo. Za preprečenje shodov žele, da se mora vsak shod naznaniti in sklicatelj morajo imeti oblastveno dovoljenje za obdržavanje shoda. Kajti če stavarji vprašajo za dovoljenje, se že najde katera pretveza, da se shod ne dovoli. Res je, da imajo delavci pravico, da se pritožijo na sodišče in da romajo s svojo pritožbo lahko od inštanace do inštanace in da najvišja inštanca nazadnje spregovori in pravi, da je mestna odredba v protislovju z ustavo. Ali predno se to izvrši, je stavka končana in tudi izgubljena.

To je en dokaz izmed sto drugih, kako važne so občinske volitve za delavce.

Profesionalni političarji zmagujejo pri občinskih volitvah, ker se delavci premalo zanje brigajo in ne polagajo nanje prav nobene važnosti. To je vzrok, da tisti delavci, ki se udeležijo volitev po večini glasujejo za kandidate, ki so jih imenovali profesionalni političarji, drugi delavci pa ostanejo doma in se ne udeležijo občinskih volitev, dasiravno je v občini socialistična stranka ali pa delavska farmarska stranka postavila svoje kandidate. Tako ostane politična moč v občini v rokah nazadnjakov, navadno podpornikov privatnih interesov.

Delavci navadno spoznajo vselej svojo zmoto po končanih volitvah, a to spoznanje prihaja prepozno, a obenem se razkadi do prihodnjih volitev, tako da vidimo, da delavci nimajo zaznavati napredka kljub bridkim izkušnjam.

GOMPERS JE ZMAGAL.

Stari Gompers je zmagal s pomočjo svoje mašine. Gompers je star in zvit lisjak in vsakdo, kdor pozna njegovo taktiko, se zaveda, da bi se Gompers zahvalil za ponovno kandidaturu, če bi le količkaj kazalo, da podleže pri volitvah za predsednika Ameriške delavske federacije. Dal bi si napraviti veliko ovacijo in odšel z lavorikami pokrit v pokoj.

Gompers je natančno presodil moči opozicije. Njegova mašina je bila dobro namazana in je tudi tako funkcionirala, kot je želel Gompers. O tem ne govori le izid o volitvah eksekutivne Ameriške delavske federacije, ampak tudi drugi važni zaključki.

Zmagal pa ni le Gompers pri volitvah, ampak njegova kandidatska lista je prodrla na celi črti. Vsi nazadnjaki so izvoljeni zopet in z njimi seveda tudi Daniel J. Tobin.

Res bi ne bilo velike razlike, če bi bil izvoljen Lewis, predsednik rudarske organizacije, a mašina bi bila razbita in prihodnje leto bi bilo lažje izvoliti v resnici napredne moze v eksekutivo.

Kako je Gompersova mašina učinkovala pri raznih glasovanjih o predlogih, govori fakt, da se je konvencija izrekla proti rezoluciji, ki priporoča bojkot angleškega blaga.

Na konvenciji je precej delegatov irske narodnosti. Kljub temu je rezolucija propadla in mesto nje je bila sprejeta rezolucija, ki izreka le simpatije.

O rezoluciji za bojkot angleškega blaga postojе različna in upravičena mnenja. Na pr. če bi bila rezolucija sprejeta in bi se ameriško delavstvo, pri katerem je najti prav malo solidarnostnega čuta, ne odzvalo rezoluciji, tedaj bi bilo pokazano javno, da je moč ameriškega delavstva zelo šibka in da ne šteje veliko.

Gompers je seveda zmagal tudi s pomočjo tistih ljudi, ki navadno zabavljajenemu, ko pa pride do odločilne bitke, tedaj pa potegnejo z njim.

Delavsko gibanje v Avstraliji.

(Federated Press.)

Sydney, Avstralija, 15. jun. — Politično in strokovno organizirano delavstvo v Avstraliji je prisililo ministrskega predstnika Hughesa, da je izjavil v parlamentu, da Avstralija ne bo pomagala "materi Britaniji" in Japoniji v eventualni vojni z Združenimi državami. Ta izjava je značilna, ker pomeni, da je avstralska centralna vlada morala vzeti v poštev javno mnenje ljudstva, ki je proti obnovi alijantne pogodbe med Veliko Britanijo in Japonijo. Hughes je rekel: "Avstralija ne more biti obvezna, da bi se bojevala proti Ameriki ali kateri drugi tuji državi, ako se obnovi britsko-japonska pogodba." Delavstvo Avstralije in Nove Zelandije je proti vsaki vojni-tovorni pogodbi.

Strokovne in industrijske organizacije so pred kratkem pričele z zelo važnim gibanjem. Avstralsko delavstvo se čuti že dovolj močnega, da lahko v bližnji bodočnosti prevzame centralno vlado v svoje roke, zato že zdaj misli o pripravi za čim uspešnejši prehod iz sedanjega kampa v družbo anarhističnega socializma. Za doseg tega cilja imajo naše organizacije v načrtu veliki delavski svet (Grand Council of Labor), čigar sedež bo v Sydneyju ali Melbourneu. Svet bo imel 38 članov, namreč šest zastopnikov iz vsake avstralske države in njegove funkcije bodo sledeče: nadzorstvo vseh industrijskih zadev socialistične družbe v Avstraliji, kompiliranje delavskega zakonodajstva, razsojevanje v vseh industrijskih sporih, konstrukcija hitrih železnih in dostopnih krajev blizu pristanišč, kontrola vseh financ in zavarovanja, trgovine z opojnimi pijanci — katerih akupiče porabi za odplačevanje naročnega dolga — konzerviranje vodi in kultiviranje neobdelane zemlje s pomočjo naselencev, katerim se zemlje odda v najem po najnižjih cenah. — Ta načrt je zdaj v razpravi med delavci in njim se bavi tudi kongres avstralskih strokovnih uni v Melbourneu, ki ima izdelati bodoči industrijski program avstralske in borisrke stranke.

V zvezi z gornjim načrtom se vrši kampanja za konsolidiranje vseh strokovnih uni v eno samo veliko industrijsko unijo, ki bi edina zmogla prevzeti kontrolo nad industrijami, kadar se izvede delavski program nacionaliziranja. — Drugi načrt, ki je bil predložen kongresu v Melbourneu, obseva transformiranje sedanjega družabnega reda v "Avstralsko kooperativno državo": procesom stopnjevalnega prehoda. Po tem načrtu se vlada polnuži obstoječega kapitala in pridela vstvo in produkt je lastnina ljudstva. V drugi stopnji se proizvajanje omeji samo na potrebno; v tretji stopnji se odpravi dobiček in v četrti stopnji odprade medzna sužnost. Kapitalisti polagoma odpadajo, medtem se pa industrije federalizirajo in delavci se vadijo v upravljanje gospodarstva.

Delavska vlada v državi New South Wales je izdelala projekt za splošno zavarovanje proti suhi. Kmetje, ki bodo zavarovani, bodo prejeli vodo, krmo in smeli se bodo poslužiti državne železnice za prevoz živine in dobavo potrebščin za dobo suše. Vlada je tudi pripravila zavarovanje zoper bremensost; tozadnji zakon se kmalu predloži parlamentu. Pred kratkem je vlada odprla prvo državno mesnico. Meso se prodaja od 25 do 50 odstotkov cene kot v privatnih mesnicah. Privatni mesarji so bili primorani takoj znižati cene mesa, ako so hoteli konkurirati z državnim mesnico, ki je prvi teden svojega obstoja naredila 250 dolarjev profita kljub nizkim cenam. Vlada namerava odpreti mesnice v vseh mestih in s tem prisiliti privatne mesarje, da znižajo cene. — Newsouthwaleška vlada je dosegla še neko drugo dobro stvar. Izdelala je zakon, po katerem bodo ydove, ki so brez svojih dohodkov, prejemale od države podporo dva dolarja in pol na teden poleg zvezne penzije treh dolarjev, torej skupaj pet dolarjev in pol na teden. Stariki, imajo več kot dva otroke, prejmejo poldrugi dolar teden-ske podpore za vsakega nadalj

nega otroka do štirinajstega leta njegove starosti. Podpora pa preneha, ako zmanjšajo dohodki staršev več kot trideset dolarjev na teden. Ta podpora bo stala državo dva milijona dolarjev na leto.

Avstralski kapitalisti se niso snizali mezd, toda skušajo na vse načine, da bi to storili. Lastniki metalnih rudnikov so prvi poskušali informirati so rudarje, da je cena kovinam padla za dvajset odstotkov in v sled tega da je "pravilno", če rudarji sprejmejo dvajsetodstotno znižanje mezd. Rudarji so pa odgovorili, da se čudijo, zakaj niso lastniki povisali mezd za 400 odstotkov proti koncu vojne, ko so cene kovinam poskušale za toliko. Ne bo nič — so rekli rudarji — z znižanjem bezde. Rajši stavka. Vse druge strokovne unije podpirajo rudarje, ker vedo, da bodo drugi delodajalci takoj posnemali lastnike rudnikov, ako ti začno trgati mezd. — Živinoorej se tudi skušali pritržiti mezd. Obrnili so se na vlado razsodišče, toda glavni ravnodnik je potegnil a pastirji, rekoč, da so živinoorej naredili dovolj profita med vojno in zdaj lahko malo potrope. — Viri se pa hud boj za uvedbo 44-urnega delavnika v tednu. Kapitalisti se arditno upirajo, ali vse jim nič ne pomaga. Vlada v New South Walesu, ki je v rokah laboritorij (delavske stranke), je dekretirala splošen 44-urni delavnik v tednu. Delodajalci so v kilijni obrati sprejeli naredbo, hočejo pa, da se delovne ure tako razdele, da bodo delavci delali tudi ob sobotah pol dneva. Delavci pa zahtevajo, da se ure izrabijo v petih dneh in da sta sobota in nedelja pramika; to so že dosegli v večini industrij.

Stavka Hindujev na Filipskih tokih je propadla. Lastniki naslovov sladkornega trsa so z raznimi avijačami preslepili Indijce, ki so bili slabo organizirani. Dali so jim majhne koncesije v mezdah in stanovanjih. Vodi-telji stavke pa pravijo, da se bodo Hinduji pripravili za novo gibanje, ki bo močnejše kakor je bilo zadnje.

HUDIČ PRERAJ VSAKEM NEŠTARNEM OČETNI VOGALU...

Omaha, Neb. — "Hudič preži na vsakem mestnem cestnem volalu," je učil George Gillis, far-mar na samotni v Nebraska, svoje-za sina Tracy Gillisa do tri in tridesetega leta, ali dokler ni stari Gillis umrl. Njegov oče je poročil neko gledališko igralko, ki je po rojstvu sina v Chicago popihala s nekim drugim v daljni in tuji svet. To je vplivalo na starega Gillisa in prišel je pridno študirati v pismo. V njem je čital, kako je Janes Krstnik živel v puščavi in odločil se je, da s sinom vred zapusti grešno Chicago in se na-teli v divjini na zapadu. Odšel je za zapad in se naselil sto petdeset milj od železnice. Tu je vzrajal svojega sina po svoje. Večkrat mu je povedal zgoraj omenjeni izrek, pravil mu je žalostna povest o njegovi materi, svari ga je pred ženakami, skrbno je pazil, da ni nikdar tujec stopil na njegovo posestvo, še manj pa katera ženaka, v hiši je pa bila edina knjiga sv. pismo. V takih razmerah je raste mladi Gillis, dokler ni očeta pobrala smrt v 48. letu njegove starosti, mladi Gillis je pa dočkal tri in trideseto leto, ne da bi videl žensko obličje, od kar je kot dete zapustil Chicago. Po očetovi smrti je mladi Gillis pre-vel gospodarstvo na očetovi far-mi. Pripeljal je zdaj večje števi-lo govedov v Omaha. Ko je prejel denar za živino, si je nakupil no-vo obleko, šel je v brivnico, kjer so mu odrezali dolge lase in ga obrili. Mladi Gillis prizna, da ga je prvi pogled na mesto popolno-ma demoraliziral, tako da je po-sabil na očetove nauke, naj se va-ruje ženak. Rekel je, da se vrne na svojo farmo, toda poišče si družico, da mu bodo hitreje pote-kali dnevi v samoti.

Prihodnji plačilni obrok Nemčije zagotovljen.

Berlin, 14. jul. — Nemška držav-na banka je s posredovanjem Mendelssohnovega bančnega za-voda v Amsterdamu najela poso-jilo 150 milijonov zlatih mark. Ta vsota se s drugim vred porabi za odplačilo prihodnjega odškodnin-skega obroka ententi v vsoti ene milijarde zlatih mark, ki zapade 31. avgusta t. l.

Pismo jetnika je žalostna povest.

OMAHA SE NA KONGRESNI-KA, DA STORI KAJI PRIMER-NE KORAKE.

Jetnik je po lastni izjavi žrtvo vo-hunskaga omrežja.

Washington, D. C. (Federated Press). — Neki kongresnik je pre-jel prošnjo, spisano na papirju z glavo jetnišnice v Leavenworthu, ki nosi vsa znamenja pristnosti, v kateri ga prosi jetnik, da gre k justičnemu tajniku Daughertyju in ga poprosi, da preišče neko o-mreženje, katerega žrtve je po jetnikovi izjavi jetnik sam.

John L. Murphy, št. 13,586 ob-tožuje, da je zaradi tega v Leav-enworthu, ker so agenti justič-nega departamenta ponaredili pi-smo. On pripoveduje o tretji mu-šlini prisluškati, o zamemarijenju bolnih arestantov in o njih smrti, ki je nastala zaradi zanemarjanja ob časi influence.

Tote je njegova povest. "Jaz sem delavec in ne pijav-ka. V letu 1916 sem pisal pismo Chris A. Luberju v Sacramento, ko sem delal v Olimpiji. Wash. Bil je član I. W. W. in se je na-hajal v ječi, ko sem mu pisal. To-ga jaz nisem vedel takrat. Fak-tično je bil dva meseca preje v je-či, predno sem mu pisal moje pr-vo pismo. Moje pismo je bilo na-vedno, kot jih izmenjavajo delav-ci o delovnih razmerah itd.

"To pismo ni bilo izročeno Lu-berju. Prejel ga je justični de-partament. Odgovorili so in pon-a-čili Luberjevo ime na njem. To pismo je bilo zelo ostro napram vladi. Mislim, da se je mojemu prijatelju Luberju zmešalo. Ka-ko naj bi jaz vedel, da mi je pi-sal neki agent justičnega depart-amenta. Priporočali so mi, naj iz-vršim nekaj naseznega, vsaka stvar je dobra. Meni ni bilo znano, da je bilo 55 članov I. W. W. v je-či v Sacramento. Potrebnovali so dokaze, da se ti ljudje obsojijo. To je igra, ki so jo igrali, da do-be dokaze.

"Pri volji so mi bili plačati vsa-ko ceno, in so se brigali, kako jo dobe.

"V pismu, ki sem ga pisal te-mu agentu, sem odklonil izvrši-tev vsakega zločina, in oče sem tega agenta, misleč, da prigovar-ja mojemu prijatelju Luberju, da izvrši kakšno pro — — — neum-nost.

"Pismo za pismom je prihaja-lo. Podkupnine in velike, pro-šnje, ponudbe itd. Okeval sem tako doktrino ponovno in ponov-no. V teh pismih sem pristal, da nas prevladuje vojna histerija in da se ljudje poslužujejo vojne, da zaduše legitimno diskusijo. Oče-l sem pisca zaradi njegovega načr-ta, s katerim skuša ozdraviti te stvari.

"Tukaj imate infamijo te po-teze. Mesta v pismu, ki so govori-la o vojaški histeriji in taki ter-mini so bili fotografirani, tako da je bilo popolnoma izpuščeno moje nasiranje o stvari. Na to so me aretirali, odvedli v Sacramento in vtačniki v ječo."

Murphy pripoveduje dalje, da je pronašel, da Luber sploh ni prejel nobenega njegovega pi-sma. On zagotavlja, da ga napra-vili več poskusov, da ga pripra-vijo, da laže in priseže po krivem o ljudeh, ki so bili v ječi. Toda vsa prizadevanja, denar, ponuja-nje svobode na eni strani in gro-žnje in tretja mučilna preizkušnja niso mogli njega omajati, da ne bi govoril resnice.

Bil je obtožen in obsojen na podlagi protiprijaznega zakona na pet let ječe. Kasneje so mu odklonili izpustitev iz ječe na častno besedo. In prav ostro ko-mentira, da so bili izpuščeni na častno besedo ljudje, ki tržijo z belimi sužnicami, bančni roparji, ponarejalci denarja itd.; pacifi-tični socialisti, ki so bili člani I. W. W., ki niso nobeni ženski all-otroku napravili žalosti v njih življenju, morajo pa ostati v ječi.

Influence se je pojavila v Sa-cramento, ko so bili člani I. W. W. v ječi. In Murphy izjavlja, da bo-li jetniki niso dobili zdravnika, dokler njih lastna organizacija ni poslala in plačala zdravnika. On obtožuje, da jetnikom ni bila do-voljena nobena pomoč in bolniki so morali pomagati drug druge-mu. "Pet jih je kmalu umrlo. Če bi nam dovolili, da jim pomag-a, bi jih lahko ohranili pri živ-ljenju. Bil je res pekel."

On pravi, da je bil jetničar plačan, da kupi živila, so pustili živila zunaj omrežja, tako da so

niso mogla doseči in da so tam gnila, smrad je polnil celice, jet-niki so se pa bojevali proti ne-snagi in mrčesu.

"Postali so kot zveri." In žen-ska, ki je prošla, da naj bolj člo-veško ravna jo s člani I. W. W., je bila obtožena z njimi vred.

Kongresnik uvaža akeijo.

LINCANSKI UMORI V AME-RIKI SE MNJOŽE.

V prvi polovici tega leta je bilo linčanih 24 oseb več kakor lani v tem času.

Tuskegee, Ala. — Linčanje v Združenih državah je v prvih šestih mesecih leta 1921 naraslo za 200 odstotkov v primeru s števi-lom linčarskih umorov v enaki periodi leta 1920. Tako poroča Robert E. Moton, ravnatelj Tu-skegee Instituta. Po njegovem po-ročilu je bilo od 1. januarja do 30. junija t. l. 36 linčanj, medtem ko je bilo 12 lani v tem času. Med linčanimi osebami sta bila dva belokofca in 34 črncev, med kate-rimi sta dve ženski. Enajst umor-jenih oseb je bilo obdolženih po-slatva.

V sledečih državah so bili letoš-nji linčarski umori izvršeni: Ala-bama 1, Arkansas 4, Florida 4, Georgia 9, Kentucky 1, Louisiana 2, Mississippi 10, Missouri 1, Se-verna Karolina 2, Južna Karolina 1 in Tennessee 1.

ZA OVRŠITVE MOONEYJA.

San Francisco, Cal. — Sociali-stična stranka v Kaliforniji je iz-delala iniciativno petico, da se Mooney in Billings izpustita iz ječe. Petico pravi, da se obema dovoli nova obravnava; ker je dokazana reč, da so priče za dr-žavo po krivem prisegle. Peticoja zdaj kroži med ljudstvom v Ka-liforniji, kateremu se razlaga, da Billings in Mooney ne bosta iz-puščena iz ječe, ker je pomilošče-nje po guberniju zelo dvomljiva reč, nove obravnave po kazens-kem redu ni dobita, če ljudstvo ne inklinira in sprejme predlo-žene rezolucije.

ULIČNA DRHAL SE VTIKA V PRIVATNE ZADEVE.

Enid, Okla. — Biznismani več-ri sami žanjejo, kar so sejali. Tu-kaj je potegnila cestna drhal bo-gatega zemljiškega trgovca Wal-ter Billingsa in njegovega avto-mobila in ga odvedla izven mesta na samotno. Tukaj so ga namazali s naravnim oljem in povaljali ob bombažu. Takega je drhal peljala zopet v mesto, kjer ga je posta-vila na tla na glavni ulici. Oble-čen je bil je v hlače. Vrok temu drhalskemu činu so njegove dru-žinske razmere. Nasilniki, ki so izvršili ta čin, so bili vsi maski-rani.

PRIVATNI INTERESI NE IZ-PUSTE NOBENE PRILIKE, ČE GRE ZA PROFIT.

Bethlehem, Pa. — Privatni in-teresi, ki tržijo z volno, so se zdru-žili in nameravajo pasti ovce na državnem svetu v južni Pennsil-vaniji. Začeti nameravajo s peti-mi velikimi ovčjimi čredami. Stroški bodo majhni. Če bo treba plačati odškodnino za pašo, bodo stroški zanj tako malenkostni, da niso vredni, da se omenijo. Ker ima Pennsilvanija še veliko držav-nega sveta, posebno gozda, bodo stroški tudi za pastirje malenkost-ni, kajti če je pašnik velik, se ni treba bati, da bo čreda uhajala v škodo. Velebizniski listi so že pridno pripravili pot, da se izve-de ta načrt za obogatjenje pri-vatnih oseb. Stokati so začeli, da je veliko povpraševanja po dobri volni. Posebno zadnjih pet let je naraslo povpraševanje po dobri volni, katere pa ni v deželi.

Tako velebizniski listi! Na za-padu se pa živinoorej pritožujejo, da ne morejo opraviti dobre volne v denar, ker tovarnarji pokupijo stare volnene čunje, da napravijo iz njih volneno blago.

Romunci in boljševiki konfirirajo.

Bukarešta, 14. jul. — Romunski in ruski sovjetski delegati so se večeraj sestali na parknu blizu Bugaza, Besarabija, v svrhu, da rešijo vprašanja plovbe na Dnje-stru.

— Večernji rekord vročine.

Chicago 90, Rockford, Ill. 102, Waterloo, Ia., 100, Cedar Rapids, Ia. 97, Racine, Wis., 94, Kenosha, Wis., 90, Milwaukee 84.

Združnje podpornih jednot in zvez.

Protest.

Hermine, Pa. — Društvo "Trdnjava" št. 80 SSPZ je na redni mesečni seji dne 10. julija sklenilo protestirati proti gl. tajniku W. Rusu in gl. blagajniku J. Kalanu, katere ne upoštevata sklepa zadnje redne konvencije in večinoma članstva, ter večine glavnega odbora. Onadva, kakor tudi par fanatičnih članov pri društvu št. 1 v Chicagu si predstavljajo, da so absolutni gospodarji pri naši zvezi. Bolje bi bilo, da taki člani zapustijo organizacijo, kakor pa ji napravljajo s svojo trmoglavostjo tako velike stroške. Gotovo je, da bo članstvo z njimi prej ali slej obračunilo. Naše društvo se popolnoma strinja in podpira sklepe večine glavnega odbora zadnje izvanredne seje, v postopanju proti gl. tajniku in blagajniku.

Člani društva št. 80 žele in apelirajo na glavni odbor, da stremi za tem, da se čimprej izvrši želja članstva in sklepa zadnje redne konvencije.

Za društvo "Trdnjava" št. 80 SSPZ, Hermine, Pa., Anton Jesbinšek, pred., Frank Rahne, tajnik, Louis Štebri, blagajnik.

DOPISI.

Oakmont, Pa. — Delavske razmere so slabe; dela ni nič in draginja je velika. Dne 22. junija je šel od doma John Božič; ker ga ni bilo dva dni domov, so ga šli iskat. Na policiji so izvedeli, da so dobili enakega človeka v vodi in po obleki so spoznali, da je on. Kako je prišel v vodo, je še nepojasnjeno. Ameriški listi so pisali, da je dobil tri strele, dve krogli v glavo in eno v prsi. Pri njem so našli vsoto \$178. Ko šel od doma, je imel na hoga nove čevlje, a našli so bosonoga, torej vse kaže da se je izvršil umor. Pokojni je bil vedno vesel in prijazen pri vseh Slovencih, ki so ga spoznali. S svojo družino je živel v miru in je bil preskrbljen za stara leta. Nemila usoda mu ni pustila, da bi užival sad svojega truda. Pokojni je zapustil tu v Ameriki progo Ivano in štiri sinove: Johana, Josepha, Antona in Franka in eno hčer Marijo. V stari domovini ima hčer Ivano. Bil je star 57 let, doma iz Šebonj št. 12 na Primorskem, po domače pri Rebiču.

Dogodil se je tu zanimiv dogodek. Tukajšnji Kristinov namestnik ni hotel pokojnega Johna Božiča spraviti k zadnjemu počitku. Čeravno je pokojni Božič bil pogosto v cerkvi, kjer je imel svoj sedež, je vedno daroval za cerkev in pomagal cerkvi ob vsaki priliki, ni hotel brat v Kristu opraviti zanj svoje dolžnosti. Imam tudi drug primer o doslednosti in brat-ski ljubezni našega župnika. Mike Peretič se je preselil v tukajšnjo naselbino; soproga mu je povila dete in šel je vprašati župnika, ali bi hotel otroka krstiti. Dobil je odgovor, da ga župnik še nikoli ni videl v cerkvi in da noče otroka krstiti. Peretič je moral neati otroka v drugo občino. Omeniti moram, da je Peretič pravi in verni kristjan.

Ko je gospod pobiral za preživo katoliške šole, je dobil pri Slovencih \$100. V nedeljo je označil, kako so Slovenci radodarni. Ko je hotel rojak, da mu krsti otroka, pa ga ni hotel, torej se vidi, da njegov poklic ni reševanje duš, temveč za izpolnjevanje biznisa, kateri mu nosi lepe denarce, ker on se ne zadovolji z enim dolarjem ali dvema, temveč hoče kar po 50 ali 100 dolarjev. Slovenci, čas je, da se otresemo pljavke na živem telesu in začnemo delavati za bolj koristne stvari.

Pozdravljam vse čitatele Prosvete, ter priporočam vsem rojakom, da se na ta list naročijo.

— Joseph Stančič.

Washington, Pa. — Kar se tiče delavskih razmer, so pri nas slabe, kakor povsod drugod. Nesreča tudi pri nas ne počiva. Dne 30. junija je v Manyhold premogokopu ubilo rojaka Johna Gasparica v starosti 46 let; doma je bil iz vasi Dvorje, Cerklje na Gorenjskem. Ker je bil šele malo časa v tukajšnji naselbini, bi rad izvedel od rojakov, če se nahaja kje kaj njegovih sorodnikov, da se zalega.

Pokojni je tudi imel ženo nekje v West Virginiji, pa kakor je izjavil, da že šest let nista živela skupaj. Rad bi videl, da se

sorodniki zglase radi posmrtnine in če kateri zna, ali je pokojni spadal v kakemu društvu, naj sporoči na naslov: Frank Maleš, R. F. D. 1, Box 25 C, Washington, Pa.

Barberton, O. — V tukajšnji naselbini se nahaja na obisku pri svojih sorodnikih rojakinja in sestra Mary Pogorelec iz Puebla, Colo. Pretresljiva so bila poročila iz časopisov o vodni katastrofi, ki je zadela to mesto, toda še bolj pretresljivo je, ako ali to človek iz ust osebe, ki je bila očitno te mu dogodka.

Po izjavi Pogorelečeve je pomoč v resnici potrebna; pripomnila pa je, da je bilo dano svarilo, ter bi si bil marsikateri lahko odnesel najvažnejše stvari na varno ali mesto, da bi bili svarilo upoštevali, so ga prezrli, kar je seveda prepozno. Obitelj Pogorelec lastu je obiskoval farmo v bližini Puebla. Sestri Pogorelec želimo obilo zabave in razvedrila v naši naselbini.

Pravijo, da brez gospoda božjega namestnika ni sreče. Sobrat Anton Jaklič je kupil hišo na W. Brady Ave. To ni nič novega, saj hiše se kupujejo in prodajajo povsod, toda tu je nekaj drugega. Sobrat Jaklič se je pred kratkim oženil, ter kot napreden rojak, se je tudi modern, to je civilno poročil. Kakor povsod, tako so tudi tukaj starokopitne klepetulje zagnale vrišč in trušč: "Na Boga je pozablil; nikdar ne bo imel sreče." Jaklič pa je pokazal ravno obratno; kupil je hišo ter jo plačal z gotovimi, brez vsake božje pomoči.

V Prosveti z dne 19. aprila sem poročal, da hode tukajšnji naselbino dohitela posebna božja milost, to je, da bomo imeli sv. misijon. Meseči april, maj in junij so pretekli in sv. misijona še vedno ni. Kaj je temu vzrok, je za enkrat samo uganka. Najbrže so gospod misijonar izgrešili svojo pot.

Na okrajnem sodišču v Akronu, O., je stal pred sodnikom Aheronom tožene K. H. Oiler, obtožen uboja. Obtoženec je po izpovedi policije zavozil z avtomobilom v gručo ljudi, ki so čakali na ulično železnico. Posledica nesreče je bila, da je eden dobil smrtne poškodbe, kateri je podlegel; drugi je zlomil pri tem nogo; ostali so dobili le majhne poškodbe. Tožene je priznal svojo krivdo in bil je obsojen na 10-letno poboljševalnico. Slednjič pa je dobil kazneni znižanje in sicer bo moral skoziti pet let vsaki mesec plačevati po \$50 vdovi moža, ki je umrla po poškodbi; pet let ne sme piti nobene alkoholne pijače. Zavarovati se mora za 1500 dolarjev in se mora polica gladiati na ime vdove umrlega. Če bo kršil kakdo teh določb, bo moral prestopiti brez ugovora prvo določeno kazno.

— Martin Železnikar.

Pueblo, Colo. — Pri zadnji objavi o darovih se je urinila pomota. Bilo je pomotoma objavljeno, da je zbrane vsote \$46441.00; toda pravilno je 4641.75. Nadalje so darovali A. Horvat in darovali, Chicago, Ill. 0158.50; North American & Savings Co. Cleveland, O. \$106; Hrvatska podporno in izobraževalno društvo Monessen, Pa. \$50; Zakrajšek in Češkar Steamship Ticket Foreign Ex. New York, N. Y. \$50; M. K. San Colo. Springs, Colo. in darovali \$45.50; J. W. Millett San Francisco, Cal. \$25; Frank Zaitz Sr. Leadville, Colo. \$25; Slovensko izobraževalno društvo "Rodoljub" So. Fork, Pa. \$20; društvo "Naprednost" 223 SNPJ, Greensburg, Pa. \$11; društvo št. 67 Johnston City, Ill. (SSPZ) \$5.50; društvo — Southview, Pa. (SSPZ) \$5; društvo št. 137 SSPZ Farmington, W. Va. \$5; društvo št. 81 SSPZ, Biwabik, Minn. \$5; Sam Meloda, Junction City, Wash. \$2; Jennie Bambich, Kansas City, Kans. \$1; Jennie Bambich, Kansas City, Kans. \$1; Jos. Plevilich Butte, Mont. \$1.

Do danes torej naša skupna nabrana vsota \$5158.25.

Objavljajni odbor Pueblo Jugoslav Reliefa. Valentin Stalič.

—

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nadna, Wis. — Ljudska govorica pripoveduje, da se je neki dvorški sluga, ki je bil lep deček, pihal Prohaska. Fant mu je bil zelo podoben in Čehi ga zaradi tega niso klicali drugače kot Prohaska. Koliko je resnice na povesti, je pa težko dognati. Neka druga govorica pripoveduje, da je bil Napoleonid. Tudi v tem slučaju je težko dognati, kaj je resnica.

—

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nadna, Wis. — Ljudska govorica pripoveduje, da se je neki dvorški sluga, ki je bil lep deček, pihal Prohaska. Fant mu je bil zelo podoben in Čehi ga zaradi tega niso klicali drugače kot Prohaska. Koliko je resnice na povesti, je pa težko dognati. Neka druga govorica pripoveduje, da je bil Napoleonid. Tudi v tem slučaju je težko dognati, kaj je resnica.

—

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nadna, Wis. — Ljudska govorica pripoveduje, da se je neki dvorški sluga, ki je bil lep deček, pihal Prohaska. Fant mu je bil zelo podoben in Čehi ga zaradi tega niso klicali drugače kot Prohaska. Koliko je resnice na povesti, je pa težko dognati. Neka druga govorica pripoveduje, da je bil Napoleonid. Tudi v tem slučaju je težko dognati, kaj je resnica.

—

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nadna, Wis. — Ljudska govorica pripoveduje, da se je neki dvorški sluga, ki je bil lep deček, pihal Prohaska. Fant mu je bil zelo podoben in Čehi ga zaradi tega niso klicali drugače kot Prohaska. Koliko je resnice na povesti, je pa težko dognati. Neka druga govorica pripoveduje, da je bil Napoleonid. Tudi v tem slučaju je težko dognati, kaj je resnica.

—

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nadna, Wis. — Ljudska govorica pripoveduje, da se je neki dvorški sluga, ki je bil lep deček, pihal Prohaska. Fant mu je bil zelo podoben in Čehi ga zaradi tega niso klicali drugače kot Prohaska. Koliko je resnice na povesti, je pa težko dognati. Neka druga govorica pripoveduje, da je bil Napoleonid. Tudi v tem slučaju je težko dognati, kaj je resnica.

—

Iz delavskega sveta.

— Brier Hill Steel Co. v Youngstownu, ki ima normalno upošlelih 10,000 mož, je naznanila, da zniža mezdo navadnim delavcem iz 36 na 30 centov na uro.

— Voditelji Zvezne strokovnih unij v Nemčiji so objavili odgovor Samuelu Gompersu, ki je dejal na zadnji konvenciji Ameriške delavske federacije v Denverju, da bi bili nemški delavci takoj v začetku lahko preprečili vojno. Nemci odgovarjajo, če bi bili nemški delavci z generalno stavko preprečili mobiliziranje nemške armade, da bi bili Rusi okupirali Berlin in usilili Nemčiji strah-mir. (Še vedno stara pesem, da je Nemčija vodila obrambno vojno!)

— Znižanje mezde 50,000 uslužbenecem American Railway Express kompanije stopi v veljavo 1. avgusta. Znižanje znaša šest centov na uro.

— Premoagracijski baroni z Zapadni Virginiji so si zdaj izmislili novo šikano za uničenje organizacije rudarjev. Izposlovali so od gubernerja naredbo, da več kot dva rudarja se ne sme sestati nikjer na lici ali v kakšnem javnem prostoru v Mingo Countyju. Ako so trije skupaj, je to "nepostavna zborovanje" in so takoj aretirani.

— Veterani svetovne vojne (napredna organizacija bivših vojakov) so zadnje srede sklicali shod brezposelnih delavcev v Bridgeportu, Conn., na katerem je bil izvoljen delavski svet brezposelnih, ki bo vodil demonstracije proti brezposelnosti. Prve demonstracije na ulicah, ki so bile aranžirane za ta teden, je policija preprečila.

— Rudarji v Missouriju, Kansasu, Oklahomi in Arkanzasu so odklonili predlog operatorjev za znižanje mezde.

— Tri tiskarske družbe v Duluthu zahtevajo od sodišča "indžunkcij" proti stavkovnim strazam tiskarske unije in \$25,000 odškodnine zaradi stavke.

— Gompers je povabljen na Havajsko otoke, da si ogleđa ondotne delavske razmere. Na Havajih se je razvila velika opozicija proti dovažanju kitajskih kulijev.

— Senatska preiskava delavskih razmer v Zapadni Virginiji je pričel v Washingtonu. Pozvenih je okrog 40 priš s strani rudarjev in operatorjev.

Droblj

od blizu in daleč.

— V Alaski so našli novo žilo zlata v kremenju, ki se nahaja v Girdwoodu, kjer vlada gradi železnico. Žila je tako bogata, da ima sto dolarjev vrednosti zlata na tono. Prospektorji drve v celih trumah tja.

— Belgija tudi trpi vedno hude suše in vročine. Pitne vode zmanjkuje. V mnogih krajih vozijo vodo čez mejo iz Francije.

— Mehški predsednik Obregon je sklenil podeliti splošno amnestijo za vse jetnike, ki so v zaporu tri ali več let.

— V Washingtonu je dospel Jevrem Tedič, ki bo opravljal službo svetovaleca v jugoslovanskem poslanstvu.

— V Chicagu je bil aretiran Grk Peter Manos, ki je dva leti pretepel svojega 16-letnega sina dvakrat za dan z zavojljano vrvo zato, da bo "bolj pridno delal" v čistilnici čevljev na uličnem vogalu.

— Na vlakih kanadske pacifične železnice so uvedeni posebni kupeji za ženske, ki kade cigarete in pipe.

— Cestnoželezniška družba v Toledu, O., je toliko časa pritiskala na mestne očete, da so prepovedali avtomobe, ki so delali družbi konkurenco, potem je pa povišala vozino od šest na sedem centov.

— V šikski okrajni je bil včeraj obesen Harry Ward, ki je pri cestnem ropu ubil dve osebi.

— Avstralijske je pridobil milijon prebivalcev v zadnjih desetih letih. To je pokazalo ljudsko štetje. Zdaj ima 5,419,702 prebivalcev.

— Poljska vlada zanika vest, da je bil predsednik Piłsudski napaden pred nekaj dnevi.

— Vročina v Chicagu in sosednjih okoljih je začela prenehati. Prijetna severna sopolca je pihljala včeraj.

—

Kongresni odsek za reorganizacijo vlade priporoča, da se sedanja departamenta za vojno morarico združita v en department, katerega naj upravlja tajnik narodne obrambe. Dalje se govori o združenju trgovinskega in delavskega departamenta v department industrij.

Iz sovjetske Rusije.

Moskva, 7. jul. — (Rosta) — V Petrogradu je dospelo mnogo inozemskih trgovinskih mislij, ki iščejo koncesij. — Sovjetska vlada je odpravila vse omejenosti bančnih vlog. Posamezniki in organizacije smejo zopet nalagati denar v banke in vsako dvignjenje vlog se mora takoj izplačati. — Nemška parobrodna družba je uvedla stalno zvezo s lukani ob Črnem morju. Grška parobrodna družba je tudi odprla črto med Odoso in Carigradom. — V petrogradskih ladjedelnicah bo kmalu popravljenih in opremljenih sedem velikih oceanjskih parnikov. — Protikukljanske v petrogradskem okrožju je letos dosegli že 1,495,400 ton medtem ko je bilo lani nakopane 601,639 ton, predlani pa 73,770 ton. — Centrosejus (Vseruska kooperativna društva) je pooblastil organizacijo kovinarjev v Petrogradu, da sme poslati več vagonov kovinskih izdelkov v Turkestan, kjer se zamenjajo za druge potrebščine. — Letina v Ukrajini kaže dobro. Boljše ko kje drugje obeta letina v gubernijah Kuban, Vladimir, Tambov, Petrograd itd. Oljno seme kaže dobro na severovzhodu in jugovzhodu, slabo pa v pokrajinah Dona, Kubana in v centralni Rusiji. Enako je s konopljami. Huda suša vlada v Samari, Simbirsku in Penzi. — Z vseruske konvencije sladkornih producentov v Karkovu poročajo, da so vse rafinerije v dobrem stanju. — Jaroslavlski sovjet je izdal načrt za gradbo električne centrale s kapaciteto 40,000 kilovatov. — Department za zunanjo trgovino v Petrogradu je vkladišil velike zaloge žena za izvoz. Department se pogaja z inozemskimi predstavniki za nakup modernih strojev za parne žage. — Elektrifikacija v severni Rusiji se nadaljuje uspešno. Slapi Velike reke bodo služili za nabavo električne sile, ki bo gonila vse tovarne v provinci Pakov. — Živežni komisariji javljajo iz vseh krajev, da je nedavno naložen davek v živilih a svobodno zamenjavo prinesel vladi desetkrat več živil kakor prejnjše rekvizicije. — Danes je bila v Moskvi stvorjena konferenca propagatorjev podeliteljske komunistične stranke. Dalje se tvori te dni drugi kongres mednarodne mladinske komunistične organizacije z več ko sto delegati iz 35. držav. Mladinska organizacija ima danes 800,000 članov. Dne 3. julija je bil v Moskvi odkrit spomenik John Reedu, ameriškega žurnalista, ki je umrl v Rusiji, ko je posvetil vse svoje energije komunizmu. Pri odkritju so govorili mnogi vodilni komunisti iz Rusije in inozemstva.

Program ruskih komunistov sprejet na kongresu v Moskvi.

Moskva, 7. jul. — (Rosta) — Tretji kongres tretje internacionale je v celoti odobril politični in ekonomski program, ki so ga predložili ruski komunisti. Delegati delavske komunistične stranke v Nemčiji so edini nesprotovali programu. "Pravda" piše, da je zaključek kongresa pokazal, da je "neomajnost proletarske diktature prva dolžnost vseh revolucionarnih delavcev."

Grki zmagujejo kakor vedno.

Atene, Grška, 15. jul. — Uradno poročilo se glasi, da so grške čete prodrle do ogrskih prelazov v Hanu, v okolišju Bruse.

Carigrad, 15. jul. — Iz Angore poročajo, da so se turške prednje straže umaknile na glavno obrambno črto. Bojevanja še ni na glavnih defenzivnih črtah.

Tisoč imigrantov v New Yorku, a samo 400 jih sme na suho.

New York, N. Y. — Zadnje dni so parniki privedli v New York več ko tisoč naseljencev, med temi je 863 Poljakov, medtem ko nov zakon dovoljuje, da jih ne sme ta mesec priti samo 400. Naseljeniške oblasti bodo nedvomno poslale nazaj vse, kar je preveč, ampak problem je, katere poslati nazaj in katere obdržati.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2887-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.



Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESK:
Predsednik: Vlasica Culhan, 2887 So. Lawndale Ave., podpredsednik: Anton Hrust, Box 140, Camonsburg, Pa., gl. tajnik: Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka: Paul Berger, gl. blagajnik: John Vugrich, upravljaj glasila: Filip Gollan.
FORDINI ODESK:
John Underwood, predsednik, 602 Hay St., Springfield, Ill.; Martin Schumacher, Box 278, Barberton, Ohio; Jos. Radich, Box 428 Smithton, Pa.; Frank Smarsh, 6509 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESK:
OKREDAJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSEODNO OKROŽJE: Jos. Radich, Box 428, Smithton, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Hrust, Box 140, Camonsburg, Pa.; Jos. Radich, Box 428, Smithton, Pa.; Frank Smarsh, 6509 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

Nadzorni odbor:
Matt Petrovich, predsednik, 607 E. 14th St., Collingwood, Ohio; John Ambrus, 418 Pierce St., Rydick, Minn.; Peter Bernik, 3123 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:
Vlasica Culhan, John Underwood in Matt Petrovich.

Združitveni odbor:
Predsednik: Frank Akh, 2126 St. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Tridli, Box 181, Lawrence, Pa.
John Gryn, 548 Highland, Detroit, Mich.
Jos. Stach, 1101 E. 8th St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovik, 1544 So. States Ave., Chicago, Ill.

VENOVNI ZRAVNIŠKI ODESK: Dr. F. J. Kora, 688 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREŠNIK "PROSVETE": John Zverovich.

POŠILJATELJE: — Korrespondenci s gl. uredništvi, ki dobijo v glavnem uradu, se vrši takole: VRA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. uredništva se pošiljajo na sedež Predsedništva S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADRE BOLNIŠKE POSREDO SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
SEKRETARJE POŠILJATELJE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jedrskih vseh se pošiljajo na tajništvo S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADNJE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na sedež Blagajništva S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prišleke glavnemu pisanju v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petrovichu, predsedniku nadzornega odbora, kjer naj bo sprejeto.

Vsi prišleki na gl. uredništvo se naj pošiljajo na sedež John Underwood, 602 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prišleke proti uredništvu glasila se naj pošiljajo na sedež Predsedništva S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nametila, ogledi, naročila in spisi vsa kar je v spisu s glasilom jedrsko, naj se pošiljajo na sedež "Prosveta", 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ORGANIZACIJE SO ODKLONILE PAST.

(Nadaljevanje s 1. str.)
"Zahteva pravico do svobodne pogodbe, ne da bi se kdorkoli smel vtikati v pogodbo."
"Zahteva se popolna postavnina protokolja za vsako osebo v njegovem biznisu in osebnih stikih."

"Na kratko: Ameriški naftni skleni na ustavni pravici svobodne pogodbe in vladne protekcije."

"In zahteva:
"1. Mezdo, delovni čas in desno delo. Mezde postanejo veljavne 12. novembra 1921."
"2. Nobene diskriminacije proti delavcem."
"3. Neprijetne določbe se odpravijo."
"4. Nobene meje za produkcijo. Nobene meje pri uporabi strojnega orodja."
"5. Nobena oseba nima pravice stopiti na stavbišče ali v poslopje v delovnih urah z namenom, da obdržava konference z delavci."

"6. Nobene diskriminacije proti stvarbinskemu materialu."

Ako bi bili delavci sprejeti ta načrt, bi se lepo ujeli. Odpovedali bi se vsem svojim pravicam in se izročili podjetnikom na milost in nemilost.

VAŠE KNJIGE.
Zajedalci: Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vezano. Stane s poštnino vred \$1.75.

Zakon biogenesije. Vrolo poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjalskih prednikov. 8 slikami. Vezano. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Akh, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

OSEBA, KI IMA \$500
In le nekaj zmožnosti in je privolji delati, lahko prideluje do \$125.00 v tednu pri:
Labor Saving Corporation, 214 W. 34th St., New York, N. Y.

RAD BI IZVEDEL
za naslov svojega brata Frank Jerkiša, doma iz Dobravlj pri Gorici na Primorskem. V Ameriko je prišel pred 12 leti. Cenjene rojake aljuno prosim če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, ako bo pa sam čital ta oglas naj se mi prijavi, ker sem prišel iz stare domovine meseca januarja, 1921 in želim izvedeti zanj. Moj naslov je: Roman Jerkiš, P. O. Box 296, Fridericktown, Pa. (Walsh Co.)

ADV. JULI 16, 1920

ADV. JULI 16, 1920

ADV. JULI 16, 1920

Novice iz Jugoslavije.

Vprašanje zedinjenih socialistov v Jugoslaviji. Sila, razmere, spravljanje zopet na površje vprašanja zedinjenih socialistov v Jugoslaviji. Iz hrvaških socialističnih listov, posnemamo, da se je tako pri socialistih demokratih kakor tudi pri hrv. centrističnih socialistih pojavila zedinjevalska struja, ki se je začela baviti s problemom, kako izvršiti zedinjenje. Tako se s. Berberović v "Slobodi" zopet peča s tem vprašanjem in piše med drugim o tem tudi naslednje: "Zedinjenje socialističnega gibanja v Jugoslaviji izvedimo prikladno našim domačim razmeram, nato pa zedinjeni zavzemimo internacionalno orijentacijo, ki se bo zdelo najprikladnejša. Prvi kongres zedinjenih strank naj potem kočno odloči v tem vprašanju. Vsak, ki res iskreno misli na zedinjenje socialistov, bo po mojem mišljenju pristal na to solucijo. Sicer pa se zedinjenje ne sme izvršiti z diktatom z nobene strani. Zedinjenje je mogoče le na podlagi sporazuma. Sporazum pa seveda izključuje že vsako misel na to, da bi se stavljali kakšni predpogoji zedinjenja, ki bi jih ta ali ona stranka že a priori zavrgla. S strani socialne demokracije za Hrvaško in Slavonijo je pot do zedinjenja odprta. Preostaja le še to, da se sestane obojestranski delegat (sog. dem. za Hrvaško in Slavonijo) na razgovore brez vsakršnih predpogojev ter da tu ustvari tisto platformo, okrog katere bi se v resnici mogli zbrati vsi socialistični elementi Jugoslavije". Nas socialiste v Sloveniji, ki to zedinjevalno gibanje z zanimanjem zasledujemo, veselijo, da moramo konstatirati konsolidiranje delavškega gibanja že v toliki meri, da se je že začelo razpravljati o zedinjenju po toli kritičnih časih razkola. Vendar pa mislimo, da bo, predno bo mogoče pričeti z

resnim zedinjevalnim delom, treba v okviru posameznih socialističnih strank samih začeti z bistvenim pojmom v smeri zedinjenja (načina in obsega zedinjenja).

Ogrožena javna varnost. "Enakost" piše: Mariborsko okolico ogrožajo vojaški tukašnje garnizije. Javljeno je že precej slučajev pošilstva. Vojaki nastopajo z orožjem. Vojška oblast je bila pozvana, da napravi red. Najboljše pa bi bilo, če bi vojaške domačine pustili v naših krajih, dočim bi vojaške, ki poznajo macedonske šege, pustili v njih domovini, pa bi se marsikaj ne zgodilo. Sicer pa puška in bodala vzbujajo le posurovelost. Če hočemo dvigniti narod, ga moramo dvigniti s kulturo, zato proč z militarizmom!

V probudo mrtvega patriotizma. Na Dunaju se je ustanovila "Liga cesarske Avstrije", ki ji je namenjen, da zdrži v živem spominu slavna dela bivše Avstrije in da deluje na to, kako bi se zopet vzbudili patriotski duh. — Kakor vidite, si je društvo že takoj od začetka postavilo ceko na pot svojega življenja, da ni več vredno govoriti o njem.

Umri je sodrug Ivan Stare iz Bohinjske Bistrice po daljši bolezni v deželni bolnici v Ljubljani dne 16 jun. Pokojnik zapušta žujočo vdovo. Blag bodi spomin marljivemu pokojniku, ki ga je smrt pobrala v najlepših letih dela!

Obsojen na smrt na vesolah je bil pred mariborsko poroto Eferi iz Rošpoha zaradi umora neke Marije Sori, matere osmih otrok. Eferi je Marijo Sori ustrelil pomotoma, ker je v resnici hotel ustreliti svojo Elizabeto Runtso.

Sneg v okolici Sarajeva. Dež pada neprestano. V okolici Sarajeva je zapadel sneg in zaradi tega temperatura močno pada. Boje se, da bo letina popolnoma propadla, ako ne bo prenehal dež ob pravem času.

Med Jugoslavijo in Madžarsko je bil uveden redni železniški promet s 1. julijem t. l.

Država v državi, to je slavna Južna železnica, kateri kraljuje dinastija Rotschild. Da, ta država je celo mogočnejša kot katerikoli, po prevratu nastalih držav, ker se nje meje križajo z mejami političnih držav, marveč grede preko teh. Tudi v pokrajini Avstro-ogrski je tvorila južna železnica posebno državo, ki ji ni bilo treba spoštovati vseh zakonov, veljavnih za druga podjetja. Imela je vedno svoje zakone. To svojo staro, prakso hoče nadaljevati tudi sedaj v državi SHS, samo s še večjim povdankom. Pred dnevi so dobili uslužbenec južne železnice okrožnice od ljubljanskega obratnega ravnanstva, datirano z 13. 6. t. l. pod številko 4364-I ter podpisano od g. Braščića; ta okrožnica zabija vsem gospodom predstojnikom z ozirom na to, da je bilo pri minulih občinskih volitvah veliko številno železn. uslužbenec in delavcev izvoljenih v razne občinske odbore, da ne smejo letem dovoljevati v svrhu občinskih komisijonalnih ogledov ali intervencij pri strankah nobenega dopusta! Opozarja se na to, da se uslužbenec in delavec morajo posvetiti edino in popolnoma le svojemu poklicu. Ta okrožnica je pravceto konjako kopito za uslužbenec. V stari Avstriji so smeli uslužbenec kot občinski odborniki neovirano vršiti svoje funkcije, v Jugoslaviji pa ne več! Mnogo težko priborjenih pravic je o sobe južne železnice po prevratu že izgubilo. Uslužbenec kot delavec nima ne personalne komisije, ne delavskega odbora. Vse to je nehale biti in posamezni predstojniki so danes toliko in sodniki obenem! (Mi se orientiramo proti Himalaji!) Človek se nehoti vprašati, ali je res oče te najnoveše okrožnice g. Braščić? Zdi se, da ne, ker je tu še Deržić, va kompanija.

Zakon in javno skrbstvo v Sovjetski Rusiji.

Silvija Pankhurst.

Ko smo ta dom obiskali, smo ravno našli otroke pri igri v vrtni bosi, kratko ostrigene z lahki enakimi oblekami. Izgledali so zdravi in ni jih nič ločilo od kakšnih drugih otrok. Izprašali smo jih, kako je v šoli, kaj se najraje uče. Korajžno so nam odgovorili in vprašali, če nam smejo kaj zapeti. Peljali so nas v precej veliko dvorano. Mali deček je spremljal petje z godbo. Vse je bilo tako dovršeno, da se lahko primerja s kako angleško srednjo šolo z otroci iste starosti. Na zahtevo drugih otrok, je mali deček, kakih 11 let šel h klavirju in igral nekaj šuščeno lepih klasičnih komadov. Nato so nam kazali risanke. Način podučevanja kako se oni risanje uče je zelo preprosto toda mnogi poduk doma jim je mogoč, da so imeli mnogo večji vpogled v risanju, kakor v kakaj angleške navadni dnevni šoli.

Sirote v Rusiji se seveda ravnotako, kakor povsod drugje ne pogutijo tako, kakor drugi otroci, ki živijo ljubečo naklonjenost očeta in matere, toda materijalne bede ne občutijo, kakor sirote delavskega razreda v kapitalističnih državah.

Stanje in kako izgledajo te sirote ni prelahko. Oblečeni so ravnotako dobro, kakor drugi otroci, ako še ne bolje. V poznajši starosti imajo ravno tako vse udobnosti, kakor drugi ljudje. Dečki niso primorani kakor je po drugih kapitalističnih državah z otroci, ki so vzgojeni v sirotišnicah, oditi k mornarici ali preseliti se v kako kolonijo; dečke niso prisiljeni biti lišne dekle. Ako v Rusiji osirote troje sprejme v osrbo kak sodnik, tedaj ni prisiljen, dajati jim hrane, obleke in vzgoje, ker to imajo sirote vse prosto, ravnotako, kakor drugi otroci. Otroci v sovjetski Rusiji tudi niso primorani pregrehe ali nesreče staršev materijalno poravnati.

Rekonvalescenti.

Naš avto je drvel naprej mimo nekdanjih palač, kjer je stanovala buržoazija. Šel Nemo po nekem lepem zelenem parku, obraščeni s malim drevesjem, na katerem se je lesketala jutranja rosa. Cela pot je bila obdana od plakatov z različnimi slikami, ki so bile pribite na lesenih drogovi.

Peljali se smo mimo zidovja gledališča, ki je pod milim nebom in je obširno za 10.000 ljudi. Mnogo lepih vil in palač smo pustili za seboj, katere so bile za časa carja zgrajene za bogatino. Bivši posestniki teh veličastnih poslopij niso nikdar videli poprej teh lepih zgradb, ki vihraje sedaj tu in onih raznobarnih plakatov. Vstopili smo v eno takih hiš. Stene so iz marmora, leseni deli, bliščeči od bele obnavine, vrata brušena ogledala, preproge iz mnogobarnih avil. V gornji sobi pade človeku pogled od marmora iz finih pozlačenih skulptur na lepo veliko sliko nekega starega mojstra, ter gola morska deklica v grazično ležečem stanju je gledala na nas. Slikano je tako živo, da bi človek dvomil, je li je slika ali živo telo. Iz marmornate predsobe smo stopili navzgor in dobili v prvi veliki, solnčni, spalnici sobi mlad zakonski par, očividno dejavski. Ona je čitala iz knjige, a on s peresom v roki. V naslednji svetli sobi smo našli tri mlade gospoje v belih musulnovih oblekah. Veliko okno na verandi je bilo široko odprto. V dobri francoski nam je ponudila, da stanovalec, da vstopimo in nas vodi na verando, kjer je bil lep razgled na morje in se je videla množica mimo idočih mornarjev. Prijazno nam je pripovedovala:

"Tu je šuščno in vse zastojni nas ne stane. Mi ostanemo 2 tedna tukaj, tu so ples, baleti, koncerti, knjižnice, vožnja v čolnih in igre; vse to je prej spadal samo bogatim. Niti enkrat nismo smeli priti sem, ogledati si krasoto na tem otoku. Slikarica sem; vse, katere so tukaj so zaposlene. Tam zadaj je spalnica in najdražejša o. pravo. Tu so palme in cvetice, pozlačeni stoli zofe in razrezane figure. V naslednjih nadstropjih smo dobili dvorane, katerih stene so pokrite z lepimi slikami, dvorane, ki so pripravljene za prirejanje koncertov z odrji, pripravljenimi za godec, tam je sedel neki godec v vojaški opravi, ter igral čisto zase. V predstobi so krasni daljnogledi, obdani s slikami in skulpturami.

Tako je od dvorane do dvorane, ena krasnejša od druge, v vsakej napoknekega več bogastva. Navzgor na parketnem tlaku so mod okusnimi kabineti in skulpturami v vsaki sobi male bele postelje toliko, kolikor dopušča prostor. Na vsakej teh posteljah so ležale delavske žene in dekleta v priprostilih oblekah, ki so prišle ravnotako, da se odpočijejo. Nekatere so štale, druge so govorile med seboj, največ pa so spale. Njih obliža so bila blede in izgledale so kakor zelo trudne.

Tudi tam na oknu so stali marmorni kipi, zraven toaletne mize, mala vaza z rožnimi svetilnicami, ter spodaj povsod kosti perja, da bi se po tleh kaj ne pomazalo in ne bo prelepa oprema trpela kakšne škode.

Naš vodnik, kateri nas je na obisku spremljal po otoku, je bil ljubljanski človek, z bistrim pogledom in mladim gladkim obrazom, dasiravno je šel od 40 do 50 let. Bil je Stefanov, nekdanji kuhar pri carju Nikolaju II., ki pa se je v prvih dneh ustanovitve bolševizma javil k službi ruščice armade. Sedaj je na otoku kot mojster za prehrano in grevank dan dvakrat po vsaki pregledovat, če je povsod dobro prekrbljeno. Kakor se je videlo, ga je najbolj zanimalo to, da so vsi zadovoljni.

Povabil nas je, naj se odpočijemo, da nam bo prinesel marmorne čaja "kropti čaj", na posebno zahtevo škotskega delegata s kruhom s sirom. Čajnih žlic ni bilo in sploh miza ni bila najbo-

lje pokrita, kakor se je zdelo, da si je Stefanov želel. Ko je prišla deklica, da nam z nova napolni čajne kozarce, ji je to očitaj: "Gostje morajo biti boljše noštreženi, danes mora biti vse bolj v redu, kakor za časa carja."

Posebnege sloga je mala palača generala Boletseva, kateri je bil pogneje kot vodja Kerenski-jeve armade. Zgradil je palačo z denarjem, katerega si je nagrabil za vladanja carja in nato med vojno s tem, da je vojaštvo prikradeval z obutvijo in drugimi stvarmi. Hiša, katere je bila zgrajena le zanj in njegovo toprogo, je po slogu nekega grškega templja in je opremljena z najmodernejšo opremo. V prvem nadstropju so bele marmornate sobe, vse prevlečene z preprogi, ki so harmonično strinjajo v menjaajočih se grških barvah. Te zlačenno pohištvo se skriva pred težko svilo in tla so iz marmora iz nenavadno lepih in bleščočih lav. Izpod stropa vise krasni električni kandelabri iz izrezljane, pozlačenega lesa.

V gornji vrsti odelka sob je mala predsoba z temno rdečimi zagrinjaji in z velikim divanom, ki je tako nizek in mehak, da se človeku pri vsedenju adi, da se je pogreznil. Velika kritajska vaza v menjaajočih se plavih in rdečih barvah ki se šuščno strinjajo v neki sliki Rembrandta, stoji na oknu, akoli katerega se vidi lepa pokrajina, in kar nudi tej sobi neprimerno dragocenost. Morali smo malo tu ostati, da se odpočijemo.

Nekdo je vprašal: "Ali je ona neprijazna Angležinja, katere nam je rekla, da se Anglija ni namerava ueti od Rusije, obiskala te sobe?"

Ali ona ve, kako so živeli ruski delavci in kmetje, katere so tlačili nenasitni nekdanji stanovaleci teh poslopij in ali ona ve, da je danes vse umetniško življenje tu onemogočeno?

Ali ona sluti, o bedi, ki je tlačila ruskega delavca in uborih kmetov, kateri so stanovali v zahtulih stanovanjih, dočim so se mogli šopirili v prostorih, čudežno lepah stanovanjih in pastilenob? (Dalje.)

UGODNA PRILIKA NAREDITI DENAR

Ako imate STO dolarjev za investirati, tedaj pišite za pojasnila na:

Labor Saving Corporation, 214 W. 34th St., New York, N. Y.

Pertinčarjevo pmlajenje.

Sanjska povest.

Spisal: ETHEN KRISTAN.

(Dalje.)

"Resnično je to," je mrmral Zorko. Kneginja pa je nadaljevala:

"In kako naj se lačni ljudje bavijo z asironomijo ali pa z metafiziko? Kaj naj počno s knjigo, če nimajo kruha?"

"Ne, vi ne smete govoriti o svoji revščini," je toplo dejal Zorko. "Vaše bogastvo je tako veliko, da vam zavidam. Moje hladno znanje, če bi bilo dvakrat, trikrat večje, nego je, bi moralo ponižno klečati pred vašim žarkim čuvstvom."

Zorko se je skoraj ustrašil. Tako glasne je slišal svoje besede, kakor da je kričal. Toda govoril je bil skoraj tiho. Ali vsokrog je utihnila konverzacija. Vse je poslušalo kneza, ki je očitno že dlje nekaj razlagal. Zdelo se je tudi Zorko obmolknil.

"Zgodovina je tisočletja delala tako, da je ločila ljudi, slabše in boljše. Plemstvo je plod historične izbire; narodi, ki ga nimajo, stoje na najnižji stopnji kulture, če se sone govoriti o kulturi sploh pri prebivalcih Melanezije, Petagonije, centralne Afrike. Kulture ni bilo nikdar brez plemstva," je predaval knez.

"Hehe!" se je nasmejal grof Liven, "to so antikvirani nagori, he! Če bi te slišal kdo izmed modernih demagogov, he, kakšen demokratičen poslanec, ali pa, he, kakšne vsenčiljska korifeja meščanskega rodu!"

"Kaj bi bilo?" je vprašal knez Pioreschi nepopisno zaničljivo.

"Dokazal bi ti, da ni res. Dokazal," je nosil knez Makin. "Sedanji tribunali venomer dokazujejo. Naša kri ni modra. Dokazano. Jest in piti moramo, kakor drugi smrtniki. Dokazano. Ehm — na svet prihajamo — pardon! — kakor navadni ljudje. Dokazano."

"Troti smo, troti!" je zagrmel baron Losits.

"Veliko boljših argumentov res nimajo," je samozavestno nadaljeval domaći knez. "Jaz pa le vidim, da gre vse navzdol, odkar je plemstvo zapostavljeno. Krivi pa smo največ sami, ker smo se umaknili deloma užaljeni deloma leni, če ne naravnost bojazljivi. Izdali smo svoj poklic. Kajti naša naloga je vladanje. Pokazati bi bilo treba plemškemu svetu, da je razdalja med njim in med nami. Ne ogravam se za neusmiljen despotizem. Ali predrzno je moderno poveljevanje vsakovrstnih pravice, ki bi smele imeti svoj vir le v naši milosti po božanskem pravu."

Zorko je strmel poslušal in kipejo je v njem. Zazdelo se mu je, da ga je kneginja pogledala z velikimi vprašujočimi očmi. Tisti hip ga je nevidna notranja sila pograbila ter ga hotela dvigniti. Prati so krčevito odlepali čašo, ustnice so mu drgetale, mogočen protest mu je vstajal v prsih. Zdelo se mu je, da zavrne knezovo nezaslišano žalitev.

Toda z zmogovito močjo se je oglašila pamet:

"Kakšen nesmisel! Kaj pa opravič, če govorim z jezikom vseh modrijanov? Tvoje razloge zaduše, tvoje besede zaglušijo, od mize odideš moralno tepen in jutri lahko zveš čulo pa z Bogom! Vsi tvoji računi se pokvarijo, lepo uglaje na pot se posuje s kamenjem, tvoji cilji se odmaknejo v nedogled. Bodi pameten, pa sedi, trdni!"

Zorko je obsejal in molčal. Ali davilo ga je v grlu kakor svinčeh smok in aroe mu je utripalo, kakor da je v njem kovačnica. Kneginja se ni upala pogledati. V svojo čašo je rila, nenadoma jo je dvignil in izpraznil in mislil je, da je popil razbeljeno železo.

Makin se je hihital: "Dandanes hodijo še aristokrati med demagoge. Na primer Tolstoj."

"Ali pa Krapotkin!" je siknil grof Tonči.

"Treba bi bilo železne šibe," je razmotrival knez Pioreschi. "Kadar bi bila objestnost ugnana, bi lahko zopet odpuščali in priznavaš. Toda respekt si je treba pridobiti z biči in škorpionji."

"Bravo! Bravo!" je klicel Losits. Liven je zaploskal, za njim so drugi jeli aplavdirati. Zorko je čutil, da mu gre siloma vsa kri v glavo, tiščal je zobe in krčil pesti, gledajoč sprejo v svetlo točko za kozarecem. Sreče mu je butalo; v glavi pa je ukazovalo šepetalo: "Mir! Mir! Pamet!"

Naukrat je zaslišal poleg sebe mirne besede:

"S palico si je včas najneumnejši korporal pridobil respekt; koliko je bil vreden, pa ne vprašam."

Hipoma je nastal nenaraven mir.

Zorko, še vedno zroč v eno točko, je čutil, da je vse omizje pogledalo kneginjo. Čutil je, da je v pogledih začudenje, strah, nezvestnost. In čutil je tudi, da ga je sram kakor še nikoli ne; krč v prsih, togost v mišicah, napetost v živilih je odnehala, obšla ga je slabost.

Slišal je nerazložne besede — nekdo je govoril, ali pa jih je več govorilo! Ali odgovarjajo kneginji? Ali odvrtačo razgovor? Mraz mu je legel na čelo; sramota mu je stiskala grlo kakor da ga hoče zadaviti.

"Ti si molčal, ona je govorila!"

Pred očmi so zaplesali višnjev kolobarji, rožnata luč jih je presijala, rumene pege so skočile vanje. . . . Sarasate je igral na dveh strunah, kakor da gode cel orkester, iz tal je zrastle glasov iz črne ebenovine, iz pogrza se je dvignil Rubinstein in je jel obdelovati tipke kakor Bog, madame Saharet je zaplesala na odru, godba je blazno, zmogovito pohitela, haj! haj! haj! — vrtnice je dvignil plesalko, zdaj pleske skozi teater nad glavami gledalcev, zdaj — nekaj mokrega na čelu, Zorko odpre oči in mukoma zbira misli in išče orijentacijo — livrani sluga mu moči čelo, zdravniki mu odpenja televiznik. . . .

"Mala omedlevica — te atmosfere niste vajeni — no, le malo počitka, hude — bo nič."

"Nisem vajen, nisem vajen," je ponavljal Zorko. Polagoma je razbral situacijo. Doktor ga je rpenil v njegovo stanovanje, mu priporočil mir in ga pustil samega. Ko so se zaprla vrata za njim, je Zorko brezmočno zahtel in solze so se mu ulile iz oči. Kakor živa žerjavica ga je pekla sramota, znana le njemu.

In — kneginja. Da da — tudi nje.

(Dalje prihodnjaj.)

Ali greste v stari kraj?

Ali ste tudi Vi med onimi tisoči Jugoslovanov, ki so namenjeni iti letos v stari kraj? Za vsakega izmed teh potnikov je glavno vprašanje, kako bo potstvo v New Yorku? Vsakdo lahko pride v New York brez vsakega agenta, toda v New Yorku mora vsak potnik imeti zanesljivo osebo ali tvrdo, ki mu more in zna in hoče pomagati pri ureditvi vsakega potrebnega za odhod. Precej rojakov je bilo že okrašenih in ocajenih, ker so potovali skoli tuje in čifutake tvrdo. Seveda so se bridko kesali, toda po toči zvoniti ne pomag.

Potni listi.

Jugoslovanski konzul v New Yorku izda potni list vsakemu Jugoslovanskemu državljanu, ki se pri njem zgleda in izkaže s kako staro uradno listino. Pridite v New York in mi Vam bomo prekrbeli potni list in vse kar rabite.

Potovanje iz starega kraja.

Prišeljevanje po novi postavi ni ustavljeno, temveč samo nekoliko omejeno. Ako ste tudi Vi namenjeni dobiti koga iz starega kraja, tedaj nam pišite za natančna pojasnila. Na stotine rojakov je že prišlo iz starega kraja z našim posredovanjem.

Pošiljanje denarja.

Kadar pošiljate denar v stari kraj, se vaelej obrnite na našo tvrdo in gotovo boste zadovoljni s postrežbo. Mi imamo svoje direktne zveze s pošto v starem kraju in z zanesljivimi denarnimi zavodi.

Za vas nadaljna pojasnila pišite ali pridite na:

Zakrajšek & Česark,

Slovenska banka,

70 — 9th Avenue, New York City.

(Med 15th in 16th St.)

Telefon: Watkins 7522.

Pošiljamo denar v staro domovino.



Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarijo in Rumunijo. Jamčimo za vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bo hitro in točno izplačan.

PRODAJAMO ŠIFKARTE NA VSE LINIJE.

Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedeljek in sobota do 3:30.

KASPAR STATE BANK,
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.